door: Mariëtte Christophe

Van familiekapitaal naar vermogensfonds

De Thomas Scheltus stichting, voorheen het Dameshuis

Deze Drieluik duiken we in het vermogen van de Protestante Gemeente Amersfoort. Maar waar komt dit vermogen in oorsprong eigenlijk vandaan? Ten grondslag aan dit kapitaal liggen vaak oude familiekapitalen die in de vorm van een fonds werkzaam blijven in de kerk. In dit artikel het verhaal van de Amersfoortse Thomas Scheltus Stichting.

In de tweede helft van de 18e eeuw vestigt Isaac Scheltus, afkomstig uit Schoonhoven, zich in de omgevingvan Amersfoort. In de eeuw die volgt is deze rijke regentenfamilie Scheltus nadrukkelijk aanwezig in Amersfoort en Leusden. De laatste nazaten van Isaac Scheltus zijn zus en broer Cornelia Thomas-Scheltus en Carel Scheltus. Zij zijn overtuigd christen en kennen uit eigen ervaring de problemen van ouden van dagen en van alleenstaande mensen. Zij zijn Amersfoortse filantropen van de 19e eeuw. Broer en zus sterven vrij kort na elkaar in 1894 en laten bij hun overlijden een grote som geld na ten behoeve van het Dameshuis. Dat is een statige woning aan de Snouckartlaan waar alleenstaande dames van protestante huize en ouder dan 45 jaar konden wonen.

Zegelstempel stichting

De Scheltusflat aan de Burgemeester De Widtstraat is vernoemd naar de oudste achterkleinzoon van Isaac Scheltus: Otto Scheltus.

Hedendaags nalatenschap

De Thomas Scheltus stichting, voorheen het Dameshuis, dateert dus van 14 juni 1894 en heeft ten doel het verstrekken van financiële hulp aan alleenstaande dames van protestants-christelijke levensovertuiging boven de leeftijd van 45 jaar. Dat gebeurde eerst in de vorm van het Dameshuis, maar toen in de jaren '80 ons zorgsysteem ingrijpend werd veranderd, is het Dameshuis verkocht en is de opbrengst middels verstandig beleggen tot op heden bewaard gebleven. Het kapitaal bleef daarmee in stand en werd een vermogensfonds.
De stichting wil voorzien in directe levensbehoeften, materiële en immateriële, indien deze hulp op andere wijzen niet geboden kan worden. Tevens geeft de Thomas Scheltus stichting financiële bijdragen aan bejaardencentra, instellingen of verenigingen op protestants-christelijke grondslag. De stichting geeft ook jaarlijks een flink bedrag aan de actie Vakantiegeld delen van de diaconie.
Na ruim 126 jaar kan men stellen dat dit legaat nog steeds haar werking heeft. De gelden worden aangevraagd door de diaconieën van alle protestante kerken. Het bestuur van de stichting Thomas Scheltus, bestaat conform de eis van broer en zus Scheltus, altijd uit 2 gereformeerde personen, 2 hervormden en 2 christelijk- gereformeerden.

Een aanvraag doen

De stichting merkt dat haar bekendheid niet heel groot is; aanvragen voor individuele situaties van alleenstaande vrouwen met alleen een AOW of een bijstandsuitkering en met protestante betrokkenheid komen in geringe mate binnen. Al met al is Nederland een goede verzorgingsstaat geworden en daarnaast is het onderwerp 'stille armoede' nog altijd een taboe. De meeste aanvragen passend binnen de regels van de stichting kunnen gehonoreerd worden. Voorbeelden zijn dan bv. een nieuwe bril voor iemand, een sta- op stoel die nodig is en niet op een andere manier verkregen kan worden, een goede fiets om de mobiliteit te kunnen behouden, een wasmachine of koelkast die het begeven heeft.
Mocht u in uw gemeente een alleenstaande vrouw kennen die wel eens wat extra financiële hulp kan gebruiken en aan de voorwaarden voldoet, dan kunt u contact opnemen met uw diaconie of zelf een aanvraag doen via www.thomasscheltus.nl.

Bronnen: Thomas Scheltus stichting en Gerrit Riks (bestuurslid)

Er is een boek gemaakt over de geschiedenis van het Dameshuis door Anna Maria Heinemann; dat is voor 12,50 te koop via de stichting.

Het Dameshuis

door: Pieter Spits, Foto: Dick Westerveld

Financiering in de wijkgemeente

Twee kerkrentmeesters van de Bergkerk spreken over de 'geldstromen' in deze kerk en geven een toelichting op inkomsten en uitgaven. Paul Rijksen en Bas de Vries zijn voorzitter respectievelijk penningmeester van de wijkraad van kerkrentmeesters.

Allereerst is het van belang vast te stellen dat de basis van de organisatie en de structuur van vermogensrechtelijke aangelegenheden, door de landelijke kerk zijn vastgelegd in de Kerkorde en de ter uitvoering daarvan geldende Generale Regeling en Ordinanties. Zo moet de financiering van predikanten, kosters/beheerders, organisten e.a. door de wijkgemeente worden opgebracht. Kerkgebouwen en pastorieën kunnen eigendom zijn van de plaatselijke kerk (dus niet van de wijkgemeente). Kerkgemeenschappen betalen een jaarlijkse afdracht aan de PKN op basis van het aantal gemeenteleden – het kerkrentmeesterlijk quotum.
(https://www.protestantsekerk.nl/kerkrentmeesterlijk-quotum/)

Inkomsten en uitgaven

In de plaatselijke situatie is de PGA (Protestantse Gemeente Amersfoort) de koepel van de tien wijkgemeenten en de stadsdominee. Voor het financieel beleid van de PGA zijn spelregels opgesteld die in nauw overleg met de wijkgemeenten zijn vastgelegd. Een toelichting op de inkomsten en uitgaven van de Bergkerk geeft het volgende beeld.
Op wijkniveau zijn de belangrijkste **inkomsten** van de Bergkerk:
- algemene kerkbalans - jaarlijks via PGA;
- inkomsten uit verhuur gebouw;
- collectes;
- giften aan de wijkkas.

De Bergkerk heeft als **uitgaven**:
- Afdracht aan de PKN - het kerkrentmeesterlijk quotum.
- Afdracht vanwege de predikantsplaats aan de PGA - de salarisbetalingen worden door het Kerkelijk Bureau van de PGA geregeld, maar komen ten laste van de wijkgemeente.
- Doorberekening kosten van beheer en administratie op lokaal niveau (het Kerkelijk Bureau) naar rato van het aantal gemeenteleden.
- Aanslag Solidariteitskas (landelijk); zie voor meer info: https://www.protestantsekerk.nl/solidariteirtskas/
- Solidariteitsreserve (plaatselijk) - fonds bedoeld om kerken die financieel niet rond kunnen komen, te helpen.
- Stimuleringsreserve (plaatselijk) - uit dit fonds worden vernieuwende projecten in de wijkgemeenten gestimuleerd.
- Projecten inzake de toekomst van de kerk - bijdragen aan de gemeenschap.

De wijkraad van kerkrentmeesters

De financiële taak van de Bergkerk is in handen van de wijkraad van kerkrentmeesters, een groep van vijf mensen. Zij leggen verantwoording van hun beleid af aan de kerkenraad, het bestuur van de Bergkerk.
Over de huidige stand van zaken zeggen de kerkrentmeesters dat de Bergkerk de broekriem moet aanhalen. Het zal duidelijk zijn dat dit deels verband houdt met het teruglopen van de inkomsten uit verhuur vanwege het heersende coronavirus. Wellicht belangrijker zijn de structurele oorzaken.
De balans tussen inkomsten en uitgaven is een belangrijk gegeven. Het is een trend dat het aantal 'eenheden' dat participeert in de Kerkbalans afneemt, maar het bedrag dat per eenheid wordt gegeven neemt gelukkig toe.
Echter, de kosten stijgen eveneens waardoor de Bergkerk niet ontkomt aan bezuinigingsmaatregelen. Zo is besloten om geen nieuwe beheerder in dienst te nemen, nadat de vorige na korte tijd uit dienst trad. Vrijwilligers nemen de taken op zich.
Financieel gezien moet een zorgvuldig beleid worden gevoerd.

Bas de Vries en Paul Rijksen

door: Helma Maas, foto: Dick Westerveld

In gesprek met penningmeester Wim Oosterom

Hoe rijk is de kerk ?

‘Protestantse kerken zitten op een zak met geld’. Die krantenkop trok in de zomer veel aandacht. Waarom collecteren kerken dan nog altijd? Hoe rijk is de kerk in Amersfoort en waar gaat het geld van de leden nu precies naar toe? Drieluik ging op onderzoek om de Amersfoortse situatie in beeld te brengen.

De vraag is actueel nu door corona de opbrengsten van vooral verhuur teruglopen en de kosten die de kerk maakt wel door blijven gaan. Aan het begin van het kalenderjaar krijgt ieder kerklid het verzoek om geld te doneren aan de kerk. Dat noemen we de actie Kerkbalans. Met spotjes op radio en tv, mail en foldertjes roepen kerken hun leden op een bedrag toe te zeggen en over te maken. Er is een landelijke website www.kerkbalans.nl, want de kerk heeft geld nodig om te kunnen blijven bestaan. Het motto is ‘Geef vandaag voor de kerk van morgen!’ Het is een landelijke reclamecampagne, maar het geld wordt lokaal opgehaald en ook lokaal besteed.

In de kerk zijn er twee geldstromen:
1. Geld dat via de kerkrentmeesters beheerd wordt
2. Geld dat via de diaconie beheerd wordt

Met de penningmeester van het College van Kerkrentmeesters, Wim Oosterom (69) nemen we de cijfers door van het geld dat via de kerkrentmeesters beheerd wordt. Oosterom bekleedt de functie al ruim tien jaar. Hij was al betrokken ten tijde van de fusie van de tien wijkgemeenten tot één PGA. Als econoom en accountant heeft hij veel ervaring in financieel beheer en ook na zijn pensionering is hij nog zo’n vier dagen per week zoet met werk voor raden van toezicht van zorginstellingen en heeft hij tal van vrijwilligersklussen.

Over het geld dat door de diaconie beheerd wordt, gaat de penningmeester van het college van diakenen. Zie interview op bladzijde 8 en 9.

Inkomsten en uitgaven

De kerkrentmeesters halen per jaar 2,1 miljoen euro op. Het meeste daarvan (66%) komt uit de actie Kerkbalans, maar ook uit de zondagse collectes die de wijkgemeenten houden of uit speciale acties die de wijkkerkrentmeesters organiseren. Daarnaast komt er in een gewoon jaar ongeveer 29 % (zeg maar 700.000 euro) aan huuropbrengsten binnen. Oosterom heeft al berekend dat in dit ‘coronajaar’ de huuropbrengst minstens 200.000 lager zal zijn. Een flinke strop dus. De overige 5 % weet de kerk via subsidie van de overheid of andere fondsen binnen te krijgen.

De kerkrentmeesters geven ook veel geld uit. Per jaar soms meer dan ze binnenhalen. Voor 2021 is dat 2,4 miljoen. Dat gaat op aan pastoraat (45%), dat zijn onder meer salariskosten voor tien predikanten. Daar zitten premies voor sociale verzekeringen en pensioen bij die je als werkgever af moet dragen. 12% wordt besteed aan salarissen voor koster/beheerders, en 30% gaat naar de kerkgebouwen. De onderhoudskosten kunnen flink oplopen. Een monumentale kerk zoals de Joriskerk kost jaarlijks zo’n 100.000 euro aan onderhoud. Bij de Joriskerk kan daarvan 40% via een overheidssubsidie bekostigd worden. Van de acht niet-monumentale kerkgebouwen moet de kerk het onderhoud helemaal zelf betalen. Tenslotte gaat zo’n 16% naar

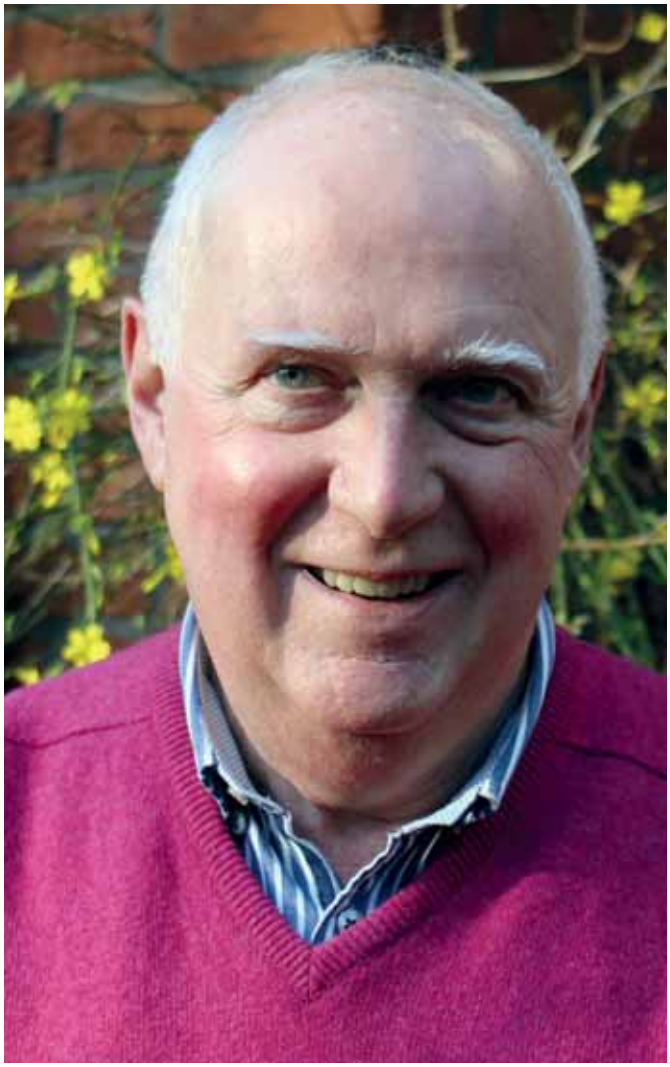

het kerkelijk bureau, communicatie en andere zaken zoals het project Focus van de IZB waar enkele wijkgemeenten aan meedoen. Oosterom: “Het is niet zo erg om een jaar een tekort te hebben, want we hebben nog wat eigen vermogen. We hebben de afgelopen jaren de Opstandingskerk en recent de pastorie van de Bergkerk verkocht. Verder hebben we geld uit erfenissen, we moeten er wat mee ondernemen. Kerken zijn altijd heel zuinig geweest en natuurlijk moet je een kleine buffer aanhouden, maar het is belangrijk dat je het geld dat je hebt inzet voor nieuwe dingen.” Nieuwe dingen zijn bijvoorbeeld een stadsdominee. Die extra functie wordt overigens ook deels door de Amersfoortse Diaconie betaald. Oosterom: ”Ik ben wat meer ondernemend dan de meeste penningmeesters. In het bedrijfsleven proberen ondernemers winst te maken. Je zou in de kerk ook willen dat mensen wat meer durven. Het is toch de dood in de pot om alleen maar te denken aan dalende ledenaantallen. Daarvan raak je in een negatieve spiraal.” En hoewel Amersfoort het naar verhouding nog goed doet, de daling bedraagt hier 1,5 tot 2% waar het landelijk gemiddelde op 3,5% afname van leden ligt, is het wel zaak voor de toekomst van de kerk dat de kerk nieuwe leden trekt én financieel gezond blijft.

Geld moet rollen

Oosterom: “Het is belangrijk dat de kerkleden beseffen dat we het zelf op moeten brengen. Ik benadruk altijd de zelfstandigheid van de wijkgemeentes. Alle kosten en opbrengsten worden aan de wijkgemeentes doorberekend. Mijn ervaring is dat wanneer wijkgemeentes verantwoordelijkheid dragen, ze ook beter aan hun leden kunnen uitleggen waarom er geld nodig is. Hoe dichter bij de mensen, hoe beter.” Om tegemoet te komen aan de verscheidenheid, zijn er wel diverse financiële mechanismes ingebouwd om de kloof tussen ‘rijke’ en ‘armere’ wijkgemeentes zo klein mogelijk te laten zijn. Er is o.a. een Solidariteits-reserve en een stimuleringsfonds. Twee potjes geld waaruit geput kan worden. Oosterom: ”We moeten het geld niet oppotten, maar uitgeven om goede dingen mee te doen. Van het vermogen dat we hebben (5,6 miljoen euro) zit zo’n 4,6 miljoen euro vast in gebouwen en pastorieën, een half miljoen is nodig voor onderhoud. We hebben dus maar 500.000 om wat extra’s op te vangen en een buffertje moet je wel hebben. Ik ben er trots op dat we de afgelopen tien jaar niet hoefden te snijden in het aantal predikantsplaatsen in Amersfoort. Toch begroten we een tekort van 290.000 euro in 2021. Omdat dit eenmalig is schrik ik daar niet van, maar we blijven wel een spaarpotje nodig hebben, want als de opbrengsten ineens fors dalen, wil je niet gelijk je predikanten moeten ontslaan. Daarom blijft het wel belangrijk dat mensen aan de kerk blijven geven. Zeker in 2021 waar we toch nog steeds worden geraakt door corona, willen we toch een extra beroep doen op onze leden om het tekort zoveel mogelijk weg te werken. We zijn met zijn allen kerk en met ons geld moeten we goede dingen doen.”

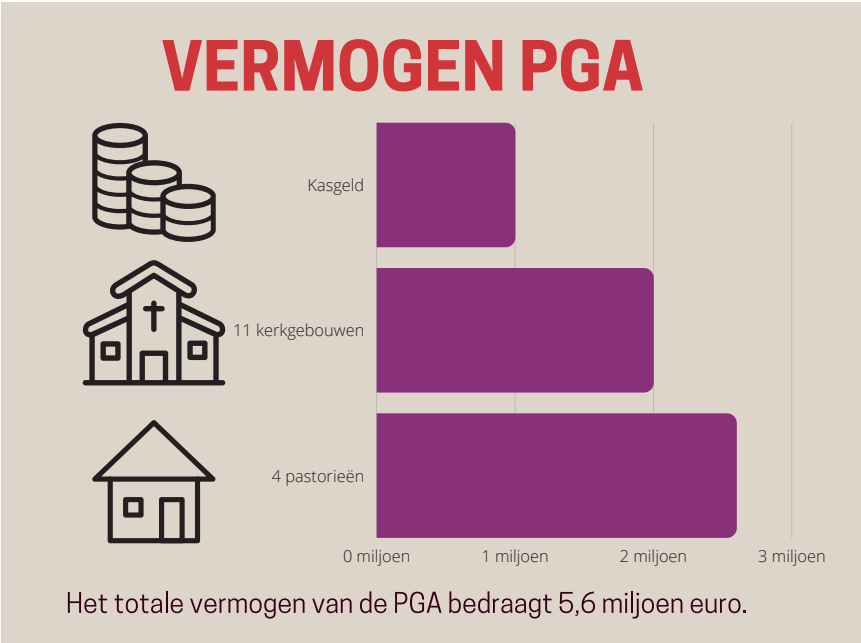

‘Van dit vermogen is 4,6 miljoen nodig voor kerkgebouwen en pastorieën en een 0.5 miljoen is gereserveerd voor onderhoud’. Wim Oosterom

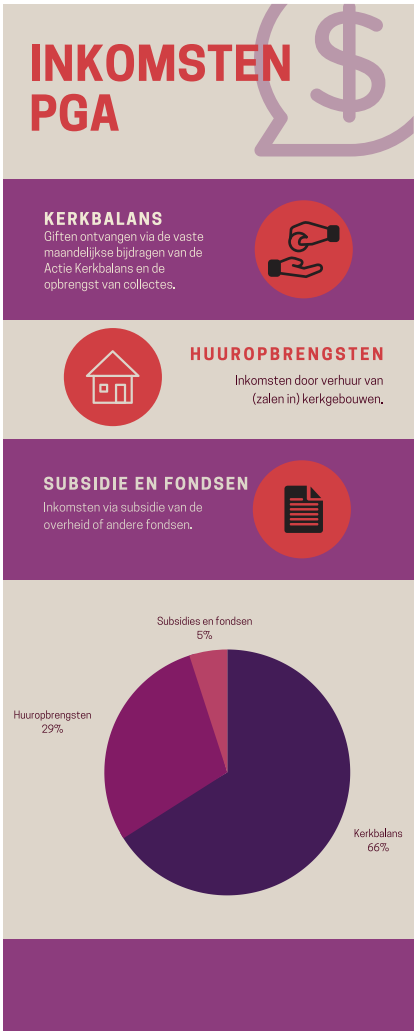

door: Christel Eijkelenboom, foto: Dick Westerveld

Hoe 'rijk' is de diaconie van de PGA?

Drieluik ging op onderzoek uit naar de financiële situatie van de diaconie van de Protestantse Gemeente Amersfoort (PGA) en kwam terecht bij Wouter Mul. Hij is sinds januari van dit jaar penningmeester van de diaconie van de PGA. Wouter neemt ons in onderstaand artikel mee in de financiële situatie van de diaconie en vertelt ons waar het geld voor het diaconale werk aan wordt besteed.

Wouter heeft verschillende financiële functies bekleed en op dit moment werkt hij voor een grote Nederlandse onderneming. Hij is getrouwd en heeft drie jonge kinderen, kerkt in de Bergkerk en is diaken met een bijzondere taak. Wouter zet zich in voor deze taak omdat hij zich ervan bewust is dat een deel van de mensen in de samenleving te maken heeft met armoede of eenzaamheid. En door zijn werk voor de diaconie kan hij iets voor deze mensen betekenen.

'We willen helpen waar geen helper is.'

Met de voorzitter, secretaris en assessor (algemeen bestuurslid, red.) vormt hij het moderamen (dagelijks bestuur, red.) van het college van diakenen van de PGA. Het college bestaat naast het moderamen uit diakenen die ieder een wijk vertegenwoordigen. Het college besluit wat de diaconie doet met haar geld dat door de verschillende kerken en gemeenteleden van Amersfoort bijeen wordt gebracht.

Wouter: 'Het financiële huis van de diaconie is op orde. De kaders en de uitgangspunten zijn helder. Het geld dat verkregen wordt komt 1 op 1 ten goede aan diaconale projecten. Het geld wordt uitgegeven met als uitgangspunt: We willen helpen waar geen helper is. Er zijn drie thema's vastgesteld die gebruikt worden als ijkpunt bij besluiten over het besteden van het geld: armoede, eenzaamheid en recent is daar het jeugddiaconaat aan toegevoegd. Hierbij worden projecten ondersteund in Amersfoort, Nederland maar ook wereldwijd.

Uitgaven

Jaarlijks geeft de diaconie ongeveer €450.000 uit. Het merendeel hiervan, ongeveer €320.000 wordt uitgegeven aan diaconale projecten. Aan plaatselijk diaconaal werk wordt €127.000 uitgegeven. Voorbeelden van plaatselijke projecten zijn het bestrijden van armoede op basis van individuele hulpvragen van mensen uit de wijken, de acties Vakantiegeld delen, Kerstattenties en de Bloemengroet. Daarnaast wordt €55.000 besteed aan regionaal diaconaal werk, zoals het ondersteunen van pastoraal diaconaal centrum De Herberg, het verlenen van hulp bij terminale zorg aan verslaafden en gevangenen. Er wordt eveneens €55.000 ingezet voor wereldwijde diaconale projecten, noodhulp en zending. Deze gelden zijn onder andere gebruikt voor het ondersteunen van Syrische vluchtelingen en collecten van Kerk in Actie. Verder gaat er €28.000 naar Stichting Inloophuizen Amersfoort, levert de diaconie een bijdrage van €15.000 aan de stadsdominee en wordt €20.000 gebruikt voor allerlei acties in de wijken, zoals het maken van voedselpakketten en het ondersteunen van een ziekenhuis in Okhaldunga (Nepal). De overige €20.000 wordt uitgegeven aan ondersteuning van diverse organisaties en projecten, zoals Schuldhulpmaatje en Sociale Gasten.

Naast het diaconale werk is er ongeveer €120.000 nodig om de organisatie te betalen. Deze organisatiekosten bestaan voornamelijk uit de personeelskosten van de diaconale opbouwwerker, de medewerker van het kerkelijk bureau en de (huur)kosten voor huisvesting van het kerkelijk bureau en van de diaconale medewerker.

Inkomsten

De inkomsten komen grotendeels, voor 80 tot 85 %, uit collecten en giften. Daarnaast beschikt de diaconie over een vermogen dat per 31 december 2019 4.7 miljoen euro was. Dit vermogen wordt gebruikt om geld te genereren. De inkomsten uit het vermogen worden gebruikt om de organisatie te kunnen betalen en extra diaconale activiteiten te verrichten. Het vermogen bestaat uit vastgoed, een aandelenfonds en kasgeld. Het vastgoed bestaat uit vijf panden die worden verhuurd. Voorbeelden hiervan zijn de

BESTEDINGEN DIACONAAL WERK

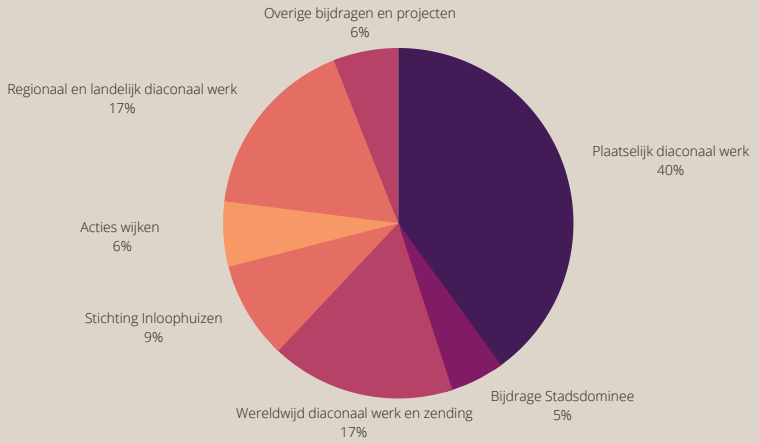

verhuur van de pastorie Vermeerstraat aan het College van Kerkrentmeesters en de verhuur van het pand Lancelotpad aan de Stichting Inloophuizen Amersfoort. De huurinkomsten bedragen ongeveer €115.000. Het geselecteerde aandelenfonds heeft een neutraal risicoprofiel en levert een gemiddeld rendement op van €52.500 per jaar. Hierbij wordt alleen belegd in beleggingsfondsen die duurzaam ondernemen onder andere op het gebied van klimaatverandering, energieverbruik, personeelsbeleid en kennismanagement. Het kasgeld rendeert nu niet door de lage rentestand. Het college is op dit moment beleid aan het maken om het kasgeld op een andere manier in te zetten. (zie kader) Al met al is het een heel omvangrijk huishoudboekje.

Is de diaconie van Amersfoort rijk?

'We hebben zeker geld en we proberen dat voor ons te laten werken,' zegt Wouter. 'Het geld dat verkregen wordt, besteedt de diaconie elk jaar zinvol. Volgens heldere kaders en uitgangspunten. We zijn dankbaar voor wat we ermee kunnen doen voor mensen voor wie geen helper is. De diaconie is rijk, maar vooral ook omdat ze investeert in mensen.'

VERMOGEN DIACONIE

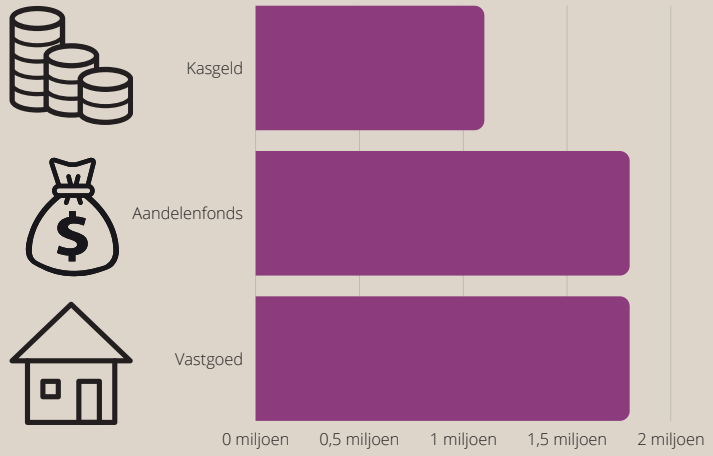

Het totale vermogen van de diaconie bedraagt 4,7 miljoen euro.

'Met het vermogen wordt jaarlijks een rendement gegenereerd van ongeveer €170.000. Dit bedrag wordt gebruikt om de organisatie te bekostigen en extra diaconale activiteiten uit te voeren.' Wouter Mul.

INKOMSTEN DIACONIE

GIFTEN
Opbrengst uit collecten en giften.

VASTGOED
Inkomsten door verhuur van eigen panden.

AANDELEN
inkomsten door rendement op aandelen.

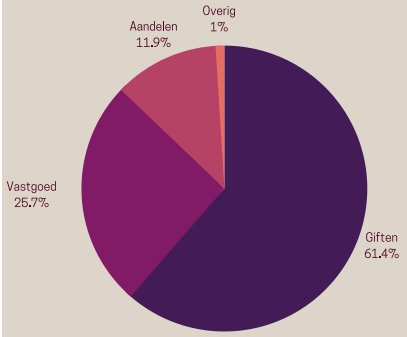

UITGAVEN DIACONIE

DIACONAAL WERK
Amersfoortse diaconale projecten, diaconale projecten in Nederland en daarbuiten.

ORGANISATIE
Salariskosten diaconaal opbouwwerker en diaconale medewerkers.

ONDERHOUD PANDEN
Kosten voor materiaal en onderhoudswerkzaamheden aan de eigen panden.

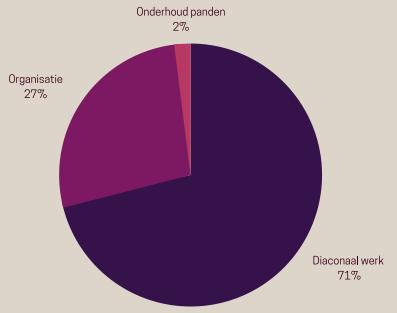

door: Baart Koster, foto: archief Koert Jansen

De PKN wil ook beleggenderwijs de wereld verbeteren

De PKN bezit financieel vermogen. Alleen sparen is bij de huidige lage rentestand geen optie. Goed beheren betekent tegenwoordig: beleggen. Waarin gebeurt dat, hoe presteert de beleggingsportefeuille en hoe wil de PKN door beleggingskeuzes bijdragen aan een beter milieu en een rechtvaardigere wereld? Drieluik sprak met Koert Jansen die voor de landelijke PKN de contacten onderhoudt met de twee banken die de beleggingen uitvoeren.

Het beheren van het vermogen van de landelijke PKN is een hele verantwoordelijkheid. Om bij de huidige lage rente nog enig rendement op dat vermogen te maken, zul je er ook mee moeten beleggen. Koert Jansen, die deeltijd in dienst is van de PKN, behartigt de contacten met de banken die het vermogen voor de PKN beleggen en ziet erop toe dat dit volgens de gemaakte afspraken gebeurt. Koert is daarnaast ook algemeen directeur van Incluvest en De Nieuwe Beurskoers. Hij is zodoende niet alleen

“Het kan niet zo zijn dat beleggers genieten van een goed rendement en pensioen dat deels verdiend wordt op plekken waar mensen niet kunnen rondkomen”

een ervaren belegger, maar doet dat ook op duurzame wijze en werkt daarmee actief mee aan een betere wereld.
Hij moet grote schoenen vullen, vertelt hij. “Ik ben voor deze functie gevraagd door mijn voorganger, Huub Lems. Huub is in de protestants kerkelijke wereld echt een voortrekker geweest met duurzaam beleggen en is ook auteur van verschillende boeken over dat thema. Huub was tevens een van de oprichters van De Nieuwe Beurskoers, de vereniging voor kerken die via aandeelhouderschap invloed wil uitoefenen op beursgenoteerde bedrijven en die wil bewegen tot meer rechtvaardigheid en duurzaamheid. Dus ik kende hem al goed. Ik zei dan ook graag ‘ja’ op zijn verzoek om het beleggingsdeel van zijn functie voor de PKN van hem over te nemen.” Het onderhouden van de relatie met ING en ABN AMRO, beide beheren ruwweg de helft van het totaal belegde vermogen, is een belangrijk onderdeel van Koerts functie. De banken nemen de concrete beleggingsbeslissingen. “Dat betekent dat ik niet zelf aan de knoppen zit. We vinden namelijk dat je het beleggen van deze grote bedragen aan een team van experts moet overlaten en niet aan één persoon.”

Waarom is de PKN voor het vermogensbeheer bij twee grootbanken uitgekomen?

“Er is een uitgebreide evaluatie gedaan. Naast duurzaamheid kwamen daarbij ook andere aspecten aan bod. Uiteindelijk kwamen ING en ABN AMRO als beste uit de bus. Wellicht associeer je milieubewust en sociaal beleggen eerder met banken als Triodos of ASN, maar de wereld is snel veranderd. Was duurzaamheid voorheen iets dat deze banken er in de marge bij deden, tegenwoordig is het veel meer onderdeel van de kern van hun beleggingsstrategie geworden. En niet primair omdat het zo mooi en aardig is om duurzaam te beleggen, maar omdat zij erkennen dat de klimaat- en biodiversiteitsproblemen tot hele forse systeemrisico’s leiden. De financiële sector realiseert zich steeds meer dat je dus wel in duurzaamheid zult móeten investeren.”

Waar praat je met die banken over?

“Over het mandaat, dus de beleggingsopdracht die de landelijke PKN bij de banken heeft neergelegd. Vanwege de omvang van het vermogen dat ze voor ons beheren, zijn wij als klant in de positie om de grenzen te bepalen waarbinnen het geld voor ons belegd moet worden. Daarnaast gaan gesprekken over hoe de beleggingen het doen en welke ethische dilemma’s er zijn. Overigens rapporteer ik aan het afdelingshoofd van de afdeling Finance van de PKN en stuur ik een maandelijks rapport aan de directie. Daarnaast heb ik te maken met de driekoppige externe Beleggingsadviesraad. Dat is een belangrijk klankbord voor mij waarin kerkelijke medewerkers zitten die tevens een functie buiten de kerk hebben. Veelal bij banken en financiële instellingen.”

Hoe zien de PKN-beleggingsportefeuilles eruit?

“We beleggen voor 50 procent in aandelen en voor 50 procent

in obligaties. Dat geld zit deels in beleggingsfondsen en deels in specifieke aandelen. Ik zou het qua risicoprofiel een neutrale portefeuille willen noemen. We lopen dus niet te veel risico voor het rendement dat we op het belegd vermogen willen behalen."

Welke ambities hebben jullie voor het beleggingsrendement?

"Wij hopen en verwachten op de lange termijn ongeveer 3 ½ procent rente op jaarbasis te realiseren."

Duurzaamheid wordt steeds belangrijker in beleggen. Hoe uit zich dat in de PKN-portefeuilles?

"Wij hebben gekozen voor uitsluiting van een aantal sectoren, zoals tabak, wapens en fossiele brandstoffen. Voor de sectoren waarin we wél beleggen kozen we voor het 'best in class'-principe. Wat wil zeggen dat we in elke sector kijken naar de 20 tot 30 procent best presterende bedrijven. De rest negeren we. Daarmee beperken we dus bewust onze horizon en versmallen we de speelruimte waarbinnen de financiële analisten van de banken hun keuzes moeten maken. Die analisten selecteren binnen onze grenzen de financieel interessantste bedrijven."

Nu is binnen duurzaam beleggen momenteel een ontwikkeling gaande naar impactbeleggen, wat een verdergaande vorm van milieubewust en sociaal beleggen is. Hebben jullie dat ook op jullie radar?

"Jazeker, wij willen daar op termijn ook meer naartoe. Dat houdt in we in de toekomst niet alleen de bedrijfsprocessen van ondernemingen zullen beoordelen op bijvoorbeeld de CO_2- uitstoot of de relatie met medewerkers, maar ook de producten. De vraag daarbij is: wat is de maatschappelijke meerwaarde van deze producten? Bieden ze een oplossing voor bijvoorbeeld het klimaatprobleem, de toegang tot de gezondheidszorg of voor het bestrijden van armoede? Die bijdrage moet concreet en meetbaar zijn. Let wel: daar zijn we nog niet, maar we denken er momenteel al wel over na."

We spraken tot dusver over beleggingen in beurs-genoteerde bedrijven, maar de PKN bezit ook nog een klein vermogensdeel dat niet op de beurs is belegd. Wat gebeurt daarmee?

"Je praat over de 10 procent van het totale vermogen die we inderdaad niet op de beurs belegd hebben. Daar hebben we in het verleden al een aantal impact beleggingen mee gedaan, bijvoorbeeld in Oikocredit, bekend van het microkrediet. Dat zijn leningen aan kleine ondernemingen in ontwikkelingslanden."

Voor het beste resultaat dien je als duurzame belegger in dialoog te zijn met de bedrijven waarin je belegd bent en moet je daadwerkelijk betrokken zijn bij wat daar gebeurt. In beleggingsjargon moet er zogenoemd 'engagement' zijn. Is dat er met de bedrijven waarin de PKN belegd is?

"Die vraag slaat een bruggetje naar De Nieuwe Beurskoers. Als vereniging in opbouw willen we inderdaad het kerkelijk engagement mobiliseren om daar gezamenlijk massa achter te krijgen. Niet alleen als PKN overigens, maar ook namens de kloosterorden en congregaties die lid zijn, net als enkele plaatselijke protestantse diaconieën en het Leger des Heils, dat zich ook als belegger heeft aangesloten. We zijn momenteel al in gesprek met Ahold over het eerlijk belonen van koffieboeren in ontwikkelingslanden. Wij willen weten hoe de cake verdeeld wordt tussen alle schakels van de productie- en distributieketen. Wij hebben de vraag bij Ahold op tafel gelegd of het ons wat aangaat of koffieboeren armoede lijden terwijl wij een lekker bakkie drinken. Die vraag is uiteraard retorisch. Het kan niet zo zijn dat beleggers genieten van een goed rendement en pensioen dat deels verdiend wordt op plekken waar mensen niet kunnen rondkomen. Dat is het verhaal van rechtvaardigheid. Ook daar willen we met onze beleggingen aan bijdragen."